

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Igor Hlopețchi și modificarea deciziei din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Hlopețchi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Alexandru Stîngaci și Procuratura pentru Combaterea Criminalității și Cauze Speciale, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor care exercită activitate specială de investigație și ale procuraturii, împotriva deciziei din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1608/23
NR. PIGD 2-22079997-01-2ra-12012024)*

Stabilirea eronată de către instanța ierarhic inferioară a cuantumului prejudiciului moral, încasat în temeiul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. – D. Șușchevici
Curtea de Apel Chișinău, jud. – A. Panov, A. Braga, V. Mihaila

31 octombrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Igor Hlopețchi,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 03 iunie 2022, Igor Hlopețchi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Alexandru Stîngaci și Procuratura pentru Combaterea Criminalității și Cauze Speciale, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor care exercită activitate specială de investigație și ale procuraturii.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că, prin ordonanța din 26 martie 2019 a procurorului din Secția asigurarea regimului secret și controlul activității speciale de investigații din cadrul Procuraturii Generale, a fost pornită urmărirea penală în privința lui Igor Hlopețchi, în baza semnelor componente de infracțiune de la art. 344 alin. (1) din Codul penal (cauza penală nr. 2019928005).

3. Reclamantul a menționat că, prin ordonanța de pornire a urmăririi penale din 26 martie 2019 a Procuraturii Generale, se prezumă că el a fost bănuit de comiterea infracțiunii de la art. 344 alin. (1) din Codul penal, în cauza penală nr. 2019928005. Or, pe cauza dată urmărirea penală a fost pornită pe persoană, ceea ce presupune existența unei bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană concretă, și anume reclamantul Igor Hlopețchi.

4. În opinia reclamantului, în situația în care se prezumă că, la 26 martie 2019 era bănuit de comiterea infracțiunii de la art. 344 alin. (1) din Codul penal, în cauza penală nr. 2019928005, această calitate urma să expire de drept la 26 iunie 2019. Însă, procurorul în Secția controlul activității speciale de investigații și asigurarea regimului secret din cadrul Procuraturii Generale a continuat să-l mențină sub urmărire penală și să desfășoare acțiuni de urmărire penală, strămutând cauza penală la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

5. Ulterior, la 14 aprilie 2021, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a emis ordonanță prin care l-a recunoscut pe Igor Hlopețchi în calitate de bănuit.

6. Reclamantul a remarcat că, la 14 iulie 2021, a expirat termenul de menținere a sa în calitate de bănuit, reglementat de art. 63-64 din Codul de procedură penală, însă Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze

Speciale în mod arbitrar l-a ținut sub urmărire penală, inclusiv până la ziua depunerii acțiunii.

7. Igor Hlopețchi a invocat că, în cadrul cauzei penale nr. 2019928005, a fost supus măsurilor speciale de investigații, printre care aplicarea consemnului de control la frontieră; interceptarea convorbirilor telefonice; monitorizarea conexiunilor, comunicărilor telegrafice și electronice; urmărirea vizuală; ridicarea, cercetarea obiectelor și documentelor; culegerea de informații despre persoane și fapte.

8. În opinia reclamantului, ca efect al urmăririi penale ilegale și măsurilor speciale de investigații întreprinse în privința sa, a activității speciale de investigații, au avut loc ingerințe în drepturile sale fundamentale, recunoscute de CEDO, printre care art. 6 § 1 combinat cu art. 3 lit. a) și b) din Convenție (orice persoană are dreptul (...) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa); art. 8 § 1 „orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale); art. 17 (nici-o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție); art. 2 § 2 din Protocolul adițional nr. 4 la Convenție (orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa); art. 3 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenție (atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau când este acordată grațierea, pentru că un fapt nou sau recent descoperit dovedește că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită conform legii ori practicii în vigoare în statul respectiv, cu excepția cazului în care se dovedește că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă în tot sau în parte); art. 4 §1, 2 și 3 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenție (*non bis in idem* nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată. Nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul articolului 15 din Convenție).

9. Reclamantul a notat că, ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuțit, în sensul dispoziției art. 63 alin. (1) din Codul de procedură penală, este actul în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la pornirea urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă,

la caz, el fiind acea persoană, însoțită de calificarea juridico-penală a faptei. Prin aceasta, organul de urmărire penală oficializează suspiciunile existente privind săvârșirea unei infracțiuni concrete de către o persoană determinată deja, iar în continuare toate acțiunile organului sunt îndreptate spre acumularea de probe întru confirmarea vinovăției acesteia. Așadar, pornirea urmăririi penale în privința unei persoane concrete prezintă particularități aparte, despre acest fapt fiind menționat anterior.

10. În decizia inadmisibilitate nr. 12 din 07 februarie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 274 alin. (7) din Codul de procedură penală (începerea urmăririi penale), Curtea Constituțională a indicat că toate acțiunile procesuale care se desfășoară la etapa premergătoare urmăririi penale au un caracter *sui generis*, concentrat asupra scopului de a stabili și confirma existența bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și este circumscrisă termenului de 30 de zile de la momentul sesizării sau autosesizării organului de urmărire penală sau a procurorului.

11. Curtea Constituțională a mai notat că, pornind de la natura scopului acțiunilor la etapa premergătoare urmăririi penale, acestea se rezumă la constatarea faptei infracționale (*in rem*), însă nu și la formularea unei învinuiri în privința persoanei (*in personam*). Această regulă se aplică și la etapa pornirii urmăririi penale. Așadar, în ordonanța de începere a urmăririi penale se menționează doar fapta care a condiționat emiterea acesteia (*in rem*), or, în cazul existenței unei bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană concretă, organul de urmărire penală în asemenea situație trebuie să-i acorde toate garanțiile caracteristice unei acuzații în materie penală.

12. În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 63 alin. (6) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a subliniat că dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă derivă din art. 21 din Constituție. Curtea Constituțională a concluzionat că, din conținutul normei constituționale se deduc trei principii: prezumția nevinovăției, caracterul public al procedurilor penale și posibilitatea persoanei de a utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa.

13. Reclamantul a menționat că, calcularea termenului de aflare în calitate de bănuț urmează să se realizeze din momentul pornirii urmăririi penale, și anume din 26 martie 2019 și a expirat la 26 iunie 2019, dată la care organul de urmărire penală trebuia în mod obligatoriu și necondiționat să dispună scoaterea sa de sub urmărirea penală și clasarea procesului penal. Aceleași raționamente trebuie aplicate și în privința celei de a doua recunoaștere în calitate de bănuț din 14 aprilie 2021, contrar principiului *non bis in idem*.

14. Igor Hlopețchi a remarcat că, calitatea de bănuit, odată ce a încetat de drept, ca urmare a expirării termenelor prescrise de art. 63 alin. (2) din Codul de procedură penală, i-a creat convingerea fermă că nu mai este bănuit și urmărit penal, adică o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa. Iar, reluarea urmăririi penale, contrar cerințelor stipulate la art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) din Codul de procedură penală, precum și celor prevăzute la art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție, urmează a fi considerată ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (2) din Codul de procedură penală.

15. Astfel, în speță, reclamantul a opinat că a fost menținut arbitrar sub urmărire penală de la 26 martie 2019 până la data depunerii acțiunii la 17 noiembrie 2021, adică aproximativ 32 de luni.

16. La fel, reclamantul a indicat că, prin încheierea din 28 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, actele organului de urmărire penală și acțiunile organului care exercită activitate specială de investigații, au fost declarate nule. Prin acest act de dispoziție a fost recunoscută ilegalitatea tragerii sale la răspundere penală, ilegalitatea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații, ridicarea de documente în afara termenului legal de efectuare a urmăririi penale și în lipsa unei ordonanțe de reluare conform art. 287 din Codul de procedură penală.

17. Reieșind din natura acuzației în materie penală, și anume învinuirea ilegală în săvârșirea unei fapte infracționale, reclamantul s-a considerat îndreptățit să înainteze o acțiune în justiție în baza Legii nr. 1545/1998, întru repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale procuraturii. Or, aflarea ilegală sub acuzație de săvârșirea unei fapte penale, timp de circa 32 de luni, i-a creat stări de incertitudine și neliniște, dar și i-au adus atingere onoarei și demnității sale profesionale.

18. Reclamantul Igor Hlopețchi a solicitat prin cererea de chemare în judecată constatarea faptului încălcării drepturilor sale recunoscute de art. 6 § 1 CEDO în coroborare cu art. 3 lit. a) și b), art. 8 § 1, art. 17, art. 2 § 2 din Protocolul adițional nr. 4, art. 3, art. 4 § 1), 2) și 3) din Protocolul adițional nr. 7 la Convenția Europeană, prin tragerea ilegală la răspundere penală pentru pretinsa săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 344 alin. (1) din Codul penal, în cauza penală nr. 2019928005; repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului care desfășoară activitatea specială de investigații, ale procuraturii în cauza penală nr. 2019928005, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său a sumei de 100 000 MDL; compensarea prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilicite ale organului care desfășoară activitatea specială de investigații și ale procuraturii în cauza penală nr. 2019928005, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului

Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său a sumei de 20 000 MDL cu obligarea procurorului-șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale și procurorul în Secția controlul activității speciale de investigații și asigurarea regimului secret din cadrul Procuraturii Generale – Alexandru Stîngaci, să aducă reclamantului scuze oficiale în numele statului.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

19. Prin hotărârea din 13 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins acțiunea depusă Igor Hlopețchi, ca neîntemeiată (f.d. 57, 70-80).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

20. La 27 iunie 2023, Igor Hlopețchi a declarat apel împotriva hotărârii din 13 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii, în sensul formulat în cererea de chemare în judecată (f.d. 59-69).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

21. Prin decizia din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apel declarat de Igor Hlopețchi, s-a casat integral hotărârea din 13 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial acțiunea lui Igor Hlopețchi, s-a constatat încălcarea drepturilor lui Igor Hlopețchi prin acțiunile organului de urmărire penală în cauza penală nr. 2019928005 și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Igor Hlopețchi suma de 5 000 MDL, cu titlu de reparare a prejudiciului moral. În rest, acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată (f.d. 110-111, 112-126).

22. În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut ca fiind neîntemeiate concluziile primei instanțe privind lipsa temeiurilor de despăgubire a reclamantului în baza Legii nr. 1545/1998. Or, din materialele dosarului rezultă indubitabil că Igor Hlopețchi a fost subiectul unei acuzații în materie penală, fiind bănuit în comiterea unei infracțiuni ce atentează la baza economică și capacitatea de apărare a țării, iar rezonanța socială a urmăririi penale este incontestabilă.

23. Instanța de apel a reținut că, Igor Hlopețchi a fost recunoscut în calitate de bănuit, prin ordonanța din 14 aprilie 2021 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, iar prin ordonanța din 15 iulie 2021 a fost dispusă scoaterea acestuia de sub urmărirea penală pe cauza penală nr.2019928005, din lipsa elementelor infracțiunii.

24. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 3, art. 6 lit. a) al Legii nr. 1545/1998, prin prisma ordonanței din 15 iulie 2021, Igor Hlopețchi se consideră reabilitat. Totodată, acest fapt dă naștere dreptului său la acțiune în baza Legii nr. 1545/1998 și a pretinde despăgubiri pentru acțiunile ilicite ale organului care desfășoară activitatea specială de investigații și ale procuraturii în cauza penală nr. 2019928005.

25. Cu referire la mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral, instanța de apel a remarcat că acesta trebuie stabilit astfel, încât să aibă efect compensatoriu și să nu constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor, dar să nu constituie venituri nejustificate pentru victimele daunelor. Așa, prin prisma criteriului rezonabil, instanța de apel a considerat că suma de 5 000 MDL este în corespundere cu suferințele psihice suportate de Igor Hlopețchi, precum și cu practica națională pe asemenea categorii de litigii.

26. Succesiv, instanța de apel a considerat neîntemeiată și necesar de a fi respinsă cerința cu privire la repararea prejudiciului material, or, în susținerea acestei cerințe, Igor Hlopețchi nu a prezentat careva probe pertinente și concludente.

27. Totodată, instanța de apel a remarcat că, scoaterea lui Igor Hlopețchi de sub urmărire penală constituie temei legal pentru prezentarea scuzelor oficiale, însă, în speță, nici procurorul-șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, nici procurorul în Secția controlul activității speciale de investigații și asigurarea regimului secret din cadrul Procuraturii Generale – Alexandru Stîngaci, de la care se solicită prezentarea scuzelor oficiale, nu au calitate procesuală de pârâți, dar de intervenienți accesorii. Respectiv, instanța de apel a considerat că această cerință urmează a fi respinsă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

28. La 13 noiembrie 2023, Igor Hlopețchi a declarat recurs împotriva deciziei din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 432 alin. (1) lit. a) și lit. b) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei recurate și a hotărârii din 13 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea acordării prejudiciului moral și a pretențiilor respinse, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care să fie majorată suma acordată cu titlu de prejudiciu moral de la 5 000 MDL până la 100 000 MDL și obligarea procurorului-șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale și a procurorului în Secția controlul activității speciale de investigații și asigurarea regimului secret din cadrul Procuraturii Generale – Alexandru Stîngaci, să aducă lui Igor Hlopețchi scuze oficiale în numele statului (f.d. 130-140).

ARGUMENTELE RECURSULUI

29. În motivarea Igor Hlopețchi a reiterat circumstanțele de fapt și drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

30. Recurentul a menționat că, interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței Curții Supreme de Justiție și a Curții de Apel Chișinău, iar admiterea cererii de recurs vine să consolideze jurisprudența uniformă, făcând referire în acest sens la dosarul Ion Șiman (nr. 2ra-877/15) în care pentru 3 luni în calitate de bănuț, fără măsură preventivă, s-au acordat despăgubiri de 8 000 MDL cu titlu de prejudiciu moral și 10 000 MDL cu titlu de prejudiciu material; dosarul Serghei Mocanu (nr. 2ra-983/22), în care pentru 9 luni de aflare sub urmărire penală, fără măsură preventivă, s-au acordat despăgubiri în sumă de 5 000 MDL; dosarul Serghei Mocanu (nr. 2ra-2496/13), în care pentru aflarea în calitate de bănuț timp de 3 luni, fără măsură preventivă, s-au acordat despăgubiri în sumă de 1 000 MDL.

31. De asemenea, recurentul a făcut referire la jurisprudența CtEDO, în special cauza Lari c. Republicii Moldova, unde Curtea a acordat cu titlu de prejudiciu moral 1 500 EUR pentru violarea art. 6 § 1 CEDO în ce privește durata procedurilor timp de 2 ani; cazul Matei și Tutunaru c. Republicii Moldova, unde Curtea a acordat cu titlu de prejudiciu moral 2 000 EUR pentru violarea art. 6 § 1 CEDO în ce privește durata procedurilor timp de 2,5 ani și în cazul Cravenco c. Republicii Moldova, unde Curtea a acordat suma de 3 000 EUR pentru încălcarea termenului rezonabil.

32. Astfel, recurentul a considerat că, soluția contestată se plasează sub plafonul dictat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 6, creând premise solide pentru condamnarea repetată a Republicii Moldova e către CtEDO.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

33. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

34. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1-9 și 11-16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

35. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

36. În această consecvență, recursul declarat de Igor Hlopețchi împotriva deciziei din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

37. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

38. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

39. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare de la 01 septembrie 2023):

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

40. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

41. Art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.”

42. Art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

43. Art. 2 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998:

„Acțiunile ilicite sunt acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).”

44. Art. 3 alin. (1) lit. a), alin. (2) din Legea nr. 1545/1998:

„(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

(2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.”

45. Art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998:

„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul [...] scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.”

46. Art. 10 din Legea nr. 1545/1998:

„Dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.”

47. Art. 11 din Legea nr. 1545/1998:

„(1) Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare:

- a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;
- b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată;
- c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei;
- d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată;
- e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;
- f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice;
- g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate;
- h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

(2) Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin. (4) din Codul de procedură penală.

(3) În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.”

48. Art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil:

„(1) Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în următoarele cazuri:

- a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.”

49. Art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil:

„(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

50. Decizia inadmisibilitate nr. 12 din 07 februarie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art. 274 alin. (7) din Codul de procedură penală (începerea urmăririi penale):

„23. Curtea menționează că, potrivit prevederilor Codului de procedură penală, urmează a se face o distincție între etapa pornirii procesului penal și etapa pornirii urmăririi penale, ambele având particularități proprii. [...]

26. În acest sens, Curtea observă că toate acțiunile procesuale care se desfășoară la etapa premergătoare urmăririi penale au un caracter, *sui generis*, concentrat asupra scopului de a stabili și confirma existența bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și este circumscrisă termenului de 30 de zile de la momentul sesizării sau autosesizării organului de urmărire penală sau a procurorului.

27. Astfel, Curtea notează că, pornind de la natura scopului acțiunilor la etapa premergătoare urmăririi penale, acestea se rezumă la constatarea **faptei infracționale (*in rem*)**, însă nu și la formularea unei învinuiri în privința persoanei (*in personam*). Această regulă se aplică și la etapa pornirii urmăririi penale. Așadar, în ordonanța de începere a urmăririi penale se menționează doar fapta care a condiționat emiterea acesteia (*in rem*), or, în cazul existenței unei bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană, organul de urmărire penală trebuie să-i acorde toate garanțiile caracteristice unei acuzații în materie penală.”

51. Articolul 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, în redacția în vigoare la momentul pornirii urmăririi penale:

„Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț persoană în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

52. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei recurate a fost pronunțat la 01 noiembrie 2023. Potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc cu numărul de ieșire 10444, copia motivată a deciziei motivate a fost expediată pentru comunicare participanților la proces în data de 28 decembrie 2023 (f.d. 127). Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă în data de 13 noiembrie 2023 (f.d. 130).

53. Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Igor Hlopețchi este admisibil.

54. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Igor Hlopețchi urmează a fi admis, cu modificarea deciziei din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în partea cuantumului sumei dispuse spre încasare cu titlu de compensație pentru repararea prejudiciului moral, din motivele ce succed.

55. Recapitulând esența litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, reclamantul Igor Hlopețchi, înaintând acțiunea împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Alexandru Stîngaci și Procuratura pentru Combaterea Criminalității și Cauze Speciale, a solicitat constatarea faptului încălcării drepturilor sale prin tragerea ilegală la răspundere penală pentru pretinsa săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 344 alin. (1) din Codul penal, în cauza penală nr. 2019928005; încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a sumei de 100 000 MDL cu titlu de compensație pentru repararea prejudiciului moral și 20 000 MDL cu titlu de compensație pentru prejudiciul material, cauzate prin acțiunile ilicite ale organului care desfășoară activitatea specială de investigații și ale procuraturii în cauza penală nr. 2019928005, precum și obligarea procurorului-șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale și a procurorului în Secția controlul activității speciale de investigații și asigurarea regimului secret din cadrul Procuraturii Generale – Alexandru Stîngaci, să-i aducă scuze oficiale în numele statului.

56. Fiind investită cu judecarea cauzei, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 13 iunie 2023, a respins acțiunea depusă de Igor Hlopețchi, ca neîntemeiată (f.d. 57, 70-80).

57. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 01 noiembrie 2023, a casat integral hotărârea din 13 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial acțiunea lui Igor Hlopețchi, s-a constatat încălcarea drepturilor lui Igor Hlopețchi prin acțiunile organului de urmărire penală în cauza penală nr. 2019928005 și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Igor Hlopețchi suma de 5 000 MDL, cu titlu de reparare a prejudiciului moral. În rest, acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată (f.d. 110-111, 112-126).

58. Efectuând controlul judiciar al deciziei din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat legea materială, precum și a dat o apreciere greșită criteriilor și temeiurilor ce au dat naștere dreptului reclamantului de a fi despăgubit pentru acțiunile ilicite ale organului care desfășoară activitatea

specială de investigații și ale procuraturii, iar în consecință nu a despăgubit suficient reclamantul pentru încălcarea drepturilor sale.

59. Analizând materialele dosarului în raport cu normele juridice pertinente speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanța de apel a stabilit corect raportul juridic litigios, a identificat corect normele legale ce-l guvernează și a stabilit corect natura drepturilor încălcate. Însă, la stabilirea cuantumului sumei ce urmează a fi încasată cu titlu de compensație a prejudiciului moral pentru încălcarea drepturilor reclamantului prin acțiunile ilegale ale autorităților statului, nu s-a ținut cont de jurisprudența constatată națională și a CtEDO pe marginea acestei categorii de litigii, precum și de criteriile de determinare a mărimii compensației pentru prejudiciul moral cauzat. Din acest motiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Igor Hlopețchi, modificând decizia instanței de apel în sensul majorării cuantumului prejudiciului moral încasat.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, pentru a putea beneficia de reparația prejudiciului în temeiul Legii nr. 1545/1998, reclamantul trebuie să dovedească cumulativ următoarele condiții: aplicarea unei măsuri de constrângere penală; încetarea procesului penal în baza unui temei care înlătură vinovăția; caracterul ilegal al măsurii de constrângere aplicate.

61. Cercetând situația de fapt în baza materialului probator administrat la dosar, instanța de recurs vădește că, prin ordonanța din 26 martie 2019, emisă de procurorul din Secția asigurarea regimului secret și controlul activității speciale de investigații din cadrul Procuraturii Generale – Alexandru Stînga, în privința lui Hlopețchi Igor Igor a fost pornită urmărirea penală, în baza semnelor componente de infracțiune de la art. 344 alin. (1) din Codul penal (cauza penală nr. 2019928005).

62. Prin ordonanța din 14 aprilie 2021 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale – Denis Rotaru, reclamantul Igor Hlopețchi a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2019928005.

63. Ordonanța din 14 aprilie 2021 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale – Denis Rotaru a fost contestată de către Igor Hlopețchi în ordinea art. 299¹ din Codul de procedură penală, însă, prin ordonanța din 04 mai 2021 a Procurorului-Şef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale – Ion Caracuian, contestația a fost respinsă ca neîntemeiată.

64. Totodată, prin ordonanța din 15 iulie 2021 a procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale – Denis Rotaru, a fost dispusă scoaterea lui Igor Hlopețchi de sub urmărire penală pe cauza penală nr. 2019928005, din lipsa elementelor infracțiunii (f.d. 90-91 recto-verso).

65. Prin încheierea din 28 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, dosarul nr. 10-1026/2021, s-a admisă în parte plângerea petiționarului Igor Hlopețchi și s-a anulat ordonanța din 04 mai 2021 a Procurorului-Șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale – Ion Caracuian, cu obligarea procurorului să lichideze încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului conturate în toate amănuntele în conținutul încheierii și, în dependență de circumstanțele stabilite, să adopte o hotărâre în condițiile legii (f.d. 18-26).

66. Sub aspectul îndeplinirii primei condiții, instanța de recurs constată că, în prezenta cauză, urmărirea penală a fost pornită nu asupra faptei infracționale (*in rem*), ci în mod direct asupra persoanei (*in personam*). Descrierea, în ordonanța de pornirea urmăririi penale, a faptei penale ca fiind săvârșită de către Igor Hlopețchi, cu atribuirea calificativului juridic conform art. 344 alin. (1) din Codul penal. Circumstanța dată atestă că, la 26 martie 2019, declanșarea urmăririi penale a fost în privința persoanei bănuite Igor Hlopețchi. Din acest moment, organele de urmărire penală au apreciat că există bănuieli rezonabile privind săvârșirea infracțiunii de către reclamantul Igor Hlopețchi, acesta fiind începutul ingerințelor în drepturile și libertățile fundamentale ale reclamantului, garantate de Constituție și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

67. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, în conformitate cu art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală nu este în drept să mențină o persoană în calitate de bănuit mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi – nu mai mult de 6 luni. Această normă are caracter imperativ și vizează garantarea securității juridice a persoanei, împiedicând transformarea calității procesuale de bănuit într-o situație permanentă și arbitrară.

68. În speță, Igor Hlopețchi a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penal nr. 2019928005 la 14 aprilie 2021. Respectiv, prin prisma art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, calitatea respectivă urma să înceteze de drept la 14 iulie 2021, în lipsa unei prelungiri legale și motivate, iar reclamantul trebuia să fie scos de sub urmărire penală. Însă, de fapt, acesta a fost scos de sub urmărire penală la 15 iulie 2021.

69. Astfel, instanța de recurs constată că, o perioadă de aproximativ 32 de luni (de la 26 martie 2019 până la 15 iulie 2021), Igor Hlopețchi a fost subiect al cauzei penale nr. 2019928005, fiind bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 344 alin. (1) din Codul penal.

70. Respectiv, o perioadă de aproximativ 32 de luni, mai mare de 2 ani și jumătate, Igor Hlopețchi neîntemeiat și ilegal a fost bănuit de comiterea unei infracțiuni din categoria celor mai puțin grave, pentru care legea prevedea o pedeapsă cu amendă în mărime de la 550 la 950 unități convenționale sau cu

închisoare de până la 4 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani. Din materialele cauzei rezultă că, în cadrul dosarului penal, Igor Hlopețchi a fost invitat la procuratură pentru audiere în calitate de bănuit, însă acesta a refuzat să dea declarații.

71. Circumstanțele enunțate supra se încadrează în criteriile prevăzute la art. 3 lit. a) din Legea nr. 1545/1998.

72. Iar, ulterior, Igor Hlopețchi a fost scos de sub urmărire penală, pe un motiv ce înlătură vinovăția, și anume lipsa elementelor infracțiunii, fapt ce se încadrează în temeiul prevăzut la art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998.

73. La acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține și faptul că, potrivit art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală, calitatea procesuală de bănuit nu poate depăși 3 luni, iar cu autorizarea Procurorului General sau a adjuncților săi – nu mai mult de 6 luni. În speță, la 26 martie 2019, organele procuraturii au pornit urmărirea penală față de Igor Hlopețchi pe baza bănuielii că acesta ar fi săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 344 alin. (1) din Codul penal, însă, au continuat acțiunile de urmărire penală până la 14 aprilie 2021 fără să-i acorde o calitate procesuală clară și oficială, printr-un act de procedură susceptibil de a fi contestat în condițiile legii, ceea ce a generat o incertitudine juridică și a afectat drepturile fundamentale ale reclamantului.

74. Recunoașterea lui Igor Hlopețchi ca bănuit abia la 14 aprilie 2021, după expirarea termenului legal maxim de menținere a acestei calități, trezește dubii serioase în privința respectării garanțiilor procesual-penale instituite de legiuitor și a principiului legalității procedurii penale. Această conduită poate fi percepută ca o utilizare abuzivă a mecanismelor procesual penale, creând premisa urmăririi penale ilegale, fără un temei legitim. Încălcarea termenelor și limitelor prevăzute de lege pentru urmărirea penală, în special cea pornită nu asupra faptei infracționale (*in rem*), ci direct asupra persoanei (*in personam*), creează premisa unei utilizări abuzive a procedurii penale, contrar scopului său legitim de investigare a infracțiunilor.

75. În consecință, conduita organelor procuraturii în prezenta speță contravine principiului legalității procesului penal, precum și principiilor constituționale ale securității juridice, legalității și protecției drepturilor fundamentale ale persoanei, reprezentând o ingerință nejustificată și arbitrară în libertățile și drepturile lui Igor Hlopețchi.

76. Respectiv, prin prisma prevederilor art. 3 lit. a), coroborate cu art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545/1998, Igor Hlopețchi are dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile neîntemeiate ale autorităților statului în privința sa, și anume a tragerii ilegale la răspundere penală. Acest drept a lui Igor Hlopețchi s-a născut odată cu ordonanța de scoatere de sub urmărire penală, pe motiv că fapta nu întrunește

elementele constitutive ale unei infracțiuni. Or, menținerea nejustificată a reclamantului în calitate procesuală de bănuț a constituit o ingerință gravă în drepturile sale fundamentale.

77. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, scoaterea de sub urmărire penală în temeiul inexistenței elementelor infracțiunii este calificată ca temei suficient pentru angajarea răspunderii Statului. Iar, în condițiile speței, acțiunile ilicite ale organelor care exercită activitate specială de investigație și ale procuraturii s-au constatat prin ordonanța procurorului din 15 iulie 2021 de scoatere a acestuia de sub urmărire penală, din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

78. În aceste situații, Statul este obligat să-i compenseze reclamantului Igor Hlopețchi daunele morale, iar compensațiile trebuie să fie eficiente, echitabile și proporționale cu gravitatea prejudiciului suferit.

79. Prin urmare, în temeiul Legii nr. 1545/1998, reclamantul este îndreptățit la acordarea unei compensații efective pentru repararea prejudiciului moral, care să reflecte gravitatea acțiunilor întreprinse pe nedrept în privința sa.

80. La acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, Legea nr. 1545/1998 nu stabilește plafoane maxime pentru acordarea compensației pentru repararea prejudiciului moral, ci obligă instanțele să se raporteze la gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

81. La caz, se consideră că reclamantul, timp de 32 de luni, neîntemeiat și ilegal a fost bănuț de comiterea unei infracțiuni din categoria celor mai puțin grave, iar, ulterior, scos de sub urmărire penală, în temeiul inexistenței elementelor constitutive ale infracțiunii – fapt ce demonstrează caracterul nefondat al suspiciunii penale.

82. Respectiv, instanțele ierarhic inferioare eronat au apreciat că prejudiciul moral suferit de reclamant poate fi acoperit de o compensație în sumă de 5 000 MDL, or, la cuantificarea despăgubirilor ce urmează a fi acordate lui Igor Hlopețchi nu s-a analizat în mod efectiv complexitatea și intensitatea prejudiciului psihologic și caracterul ireparabil al atingerii aduse onoarei, demnității și vieții private, precum și durata în timp a încălcărilor drepturilor.

83. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Supreme de Justiție, în cazurile în care s-a produs o limitare neîntemeiată și ilicită a drepturilor și libertăților fundamentale, compensația trebuie să fie reală, proporțională și efectivă. Totodată, despăgubirea trebuie să reflecte caracterul grav al prejudiciului moral, iar o sumă simbolică sau redusă poate fi calificată drept o reparație inadecvată în sensul Convenției.

84. În cauza *Sergiu Postică c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova* (dosarul nr. [2ra-554/23](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 1 000 MDL pentru repararea prejudiciului moral, pentru calitatea de bănuțit timp de două luni (01 octombrie 2019 – 26 decembrie 2019) în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor ușoare.

85. În cauza *Oxana Lupu c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova* (dosarul nr. [2ra-67/23](#)), Curtea Supremă de Justiție a considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 5 000 MDL pentru repararea prejudiciului moral, pentru calitatea de bănuțit timp de 2 luni și 25 de zile (02 iulie 2021 – 27 septembrie 2021), în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor grave.

86. În cauza *Ion Ștefăniță c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova* (dosarul nr. [2ra-1121/23](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 5 000 MDL pentru suferințele și retrăirile psihologice la care a fost supus reclamantul pe parcursul de aproape 2 ani (17 iunie 2019 – 28 mai 2021 scos de sub urmărire penală, ordonanța menținută prin încheiere judecătorească din 29 decembrie 2021), în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor mai puțin grave.

87. În cauza *Nicolae Ciobanu c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova* (dosarul nr. [2ra-1523/23](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 10 000 MDL pentru repararea prejudiciului moral, pentru calitatea de bănuțit timp de un an (17 decembrie 2020 – 28 decembrie 2021) în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor mai puțin grave.

88. În cauza *Mihail Culicovschi c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova* (dosarul nr. [2ra-98/23](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 15 000 MDL pentru repararea prejudiciului moral, pentru calitatea de bănuțit de la 27 ianuarie 2021 până la 04 februarie 2021, în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor ușoare.

89. În cauza *Gheorghe Frangu c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova* (dosarul nr. [2ra-307/23](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 15 000 MDL pentru repararea prejudiciului moral, pentru

calitatea de bănuït de la 27 aprilie 2016 până la 26 iulie 2017, în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor mai puțin grave.

90. În cauza Andrei Plîngău c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova (dosarul nr. [2ra-858/23](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 15 000 MDL pentru suferințele și retrăirile psihologice la care a fost supus reclamantul pe parcursul a 4 ani de zile (având calitatea de bănuït, învinuit și inculpat, fiind achitat prin sentință judecătorească), în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor ușoare.

91. În cauza Pavel Munteanu c. Ministerului Justiției al Republicii Moldova (dosarul nr. [2ra-1650/2022](#)), instanțele naționale au considerat rezonabilă acordarea unei compensații în sumă de 20 000 MDL pentru suferințele suportate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii (la 10 iunie 2015 efectuată percheziție, la 10 februarie 2017 recunoscut în calitate de bănuït, 08 mai 2017 recunoscut în calitate de învinuit și la 31 octombrie 2018 scos de sub urmărire penală), în cadrul cauzei penale de comiterea unei infracțiuni din categoria celor mai puțin grave.

92. Ținând cont de toate circumstanțele speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că suma de 5 000 MDL nu reflectă o reparație adecvată și efectivă pentru prejudiciul suferit de reclamantul Igor Hlopețchi. Or, prejudiciul moral, neputând fi evaluat în echivalent bănesc cu exactitate, trebuie cuantificat ținând cont de circumstanțele cauzei și de efectul suferinței asupra persoanei. Iar, despăgubirea morală, la rândul său, trebuie să restabilească echilibrul psihic al victimei, în măsura posibilului, dar și să asigure percepția socială a justiției.

93. În prezenta cauză, instanțele ierarhic inferioare, deși au stabilit că reclamantul neîntemeiat a fost bănuït de comiterea unei infracțiuni mai puțin grave, constatând că este îndreptățit la reparație în temeiul Legii nr. 1545/1998 au evaluat cuantumul despăgubirii pentru prejudiciul moral la suma de 5 000 MDL, fără a ține cont de jurisprudența Curții Supreme de Justiție și Curții Europene a Drepturilor Omului în cauze în care a fost constatată o încălcare similară a drepturilor omului, pe o durată comparabilă cu cea a reclamantului Igor Hlopețchi. În raport cu aceste standarde, suma de 5 000 MDL nu poate fi considerată una proporțională, adecvată sau echitabilă. Ea nu reflectă nici natura prejudiciului, nici principiile convenționale și nici reperele jurisprudenței europene. O reparație efectivă presupune, pe lângă recunoașterea încălcării, și o compensație pecuniară reală, capabilă să acopere dimensiunea umană a suferinței suportate de reclamant.

94. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a aplicat greșit criteriile de cuantificare a prejudiciului moral și au acordat lui Igor Hlopețchi o reparație inadecvată în raport cu standardele

Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și ale Legii nr. 1545/1998, astfel că decizia se impune a fi modificată sub acest aspect.

95. Rezumând ipotezele descrise supra și raportându-le criteriilor de referință, dar și principiului general al echității, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că suma de 5 000 MDL, încasată de către instanța de apel este una disproporționată în situația juridică analizată.

96. Pe această cale, instanța de recurs notează că susținerile reclamantului, în sensul că tragerea ilegală la răspundere penală i-au lezat drepturile și libertățile fundamentale ale omului și că vătămarea acestor drepturi rezidă într-un prejudiciu moral, nu pot fi negate, corespund realității și sunt întemeiate. Cu toate acestea, în circumstanțele speței deduse judecării, acestea nu justifică existența și întinderea unui asemenea prejudiciu moral, precum cel pretins de reclamant, dar nici nu este rezonabil cu cel încasat de către instanța ierarhic inferioară.

97. La acest aspect, Completul de judecată reamintește că prejudiciul moral constă în efectul negativ suferit în urma acțiunilor ilicite ale organului care exercită activitate specială de investigații și ale procuraturii, prin care s-au adus atingere unor drepturi personale nepatrimoniale. Prin urmare, daunele morale pot fi acordate în ipoteza în care se încalcă valorile ocrotite de legea fundamentală privind demnitatea, onoarea și alte valori sociale consacrate.

98. Sub un alt aspect, deși este viabilă susținerea că stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral presupune o anumită aproximare, instanța de judecată, la determinarea cuantumului acestuia, trebuie să aibă în vedere criteriile de apreciere, precum ar fi: gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit reclamantul, durata urmăririi penale, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori, consecințele negative suferite pe plan fizic și emoțional, măsura în care acestea au fost afectate, dar și măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate.

99. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este și criteriul echității, care exprimă că, compensația bănească trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

100. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și în lumina jurisprudenței constante a Curții Europene, dar și a Curții Supreme de Justiție acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici *venituri nejustificative pentru victimele daunelor*.

101. În continuare, Completul de judecată atrage atenția că reclamantul nu a demonstrat că, la etapa urmăririi penale, în privința sa au fost aplicate anumite

măsurile procesuale de constrângere sau că au fost întreprinse alte acțiuni procesuale, decât audierea în calitate de bănuțit, iar în lumina art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998, aceste circumstanțe constituie *inter alia* un criteriu ce urmează a fi luat în considerare la determinarea cuantumului prejudiciului moral.

102. Totodată, cu referire la gravitatea infracțiunii de comiterea căreia a fost bănuțit Igor Hlopețchi, instanța de recurs notează că infracțiunea incriminată reclamantului face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, în acord cu prevederile art. 16 alin. (3) din Codul penal, pentru care legea penală prevedea pedeapsa cu amendă în mărime de la 550 la 950 unități convenționale sau cu închisoare de până la 4 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

103. În ceea ce ține de caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, Completul de judecată acceptă ipoteza reclamantului că, în privința sa, nu a fost respectat termenul de aflare sub bănuțială, stabilit la art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală și bănuțirea lui după expirarea termenului maxim legal de menținere a acestei calități echivalează cu o restrângere a drepturilor sale. Astfel, aceste circumstanțe, la fel, urmează a fi apreciate prin prisma art. 11 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998 la determinarea cuantumului prejudiciului moral.

104. Reținând împrejurările de fapt și de drept elucidate *supra*, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrare cauzate lui Igor Hlopețchi, instanța de recurs conchide că suma de 15 000 MDL, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului care desfășoară activitatea specială de investigații și ale procuraturii, constituie un quantum ce ar compensa suferințele avute și poate fi interpretată drept o satisfacție echitabilă pentru reclamant, totodată fiind corelativă și comparabilă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și cea națională în spețe similare.

105. În context, instanța de recurs reține că această valoare patrimonială este una suficientă pentru a oferi reclamantului satisfacție morală pentru prejudiciile morale suferite, cu respectarea principiului proporționalității și a justului echilibru între natura valorilor nepatrimoniale lezate și sumele acordate. Or, scopul acordării daunelor morale constă în realizarea, în primul rând, a unei satisfacții morale pentru suferințele de același ordin, și nu a unei satisfacții patrimoniale.

106. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Însă, întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant,

această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (*Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14 din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; *Caraman v. Republica Moldova* din 16 februarie 2021, § 23).

107. Ținând cont de considerentele elucidate *supra*, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Igor Hlopețchi și de a modifica decizia instanței de apel în partea ce ține de cuantumul sumei încasate cu titlu de reparare a prejudiciului moral, prin majorarea acestuia, iar în rest – a menține decizia instanței de apel.

108. În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Igor Hlopețchi.

Modifică decizia din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Hlopețchi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Alexandru Stîngaci și Procuratura pentru Combaterea Criminalității și Cauze Speciale, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor care exercită activitate specială de investigație și ale procuraturii, în partea cuantumului sumei încasate cu titlu de reparare a prejudiciului moral, prin majorarea sumei încasate de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, de la suma de 5 000 MDL la suma de 15 000 MDL.

În rest, menține decizia din 01 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni